

Vytautas PAREIGIS

PATARIMAI KAIP NUSKAITYTI NEDIDELIŲ KIRŲ ŽIEDUS

Smulkiųjų kirų metalinius žiedus nuskaitinėti, aišku, visai įmanoma ir net azartiška. Man pačiam 2008-ieji ta prasme buvo ypatingai geri – pernai perskaičiau netoli 240 vien rudagalvių kirų žiedų, iš jų tris ketvirtadalius lietuviškų ir likusį ketvirtadalį – iš 13 užsienio šalių. Apskritai praėjusiais metais maždaug per 1700 epizodų pavyko nuskaityti 800 skirtingų žiedų, priklausančių 17 rūšių paukščiams ir 2 hibridams.

Manyciau, kad neskaitant tinkamos optikos ir sugaištu laiko, sėkmei žiedų nuskaityme svarbiausia yra įvairiose situacijose su laiku įgyjama patirtis, o ypač žinojimas ko ieškai. Tai reiškia, kad reikia iš anksto būti susipažinus su įvairių šalių žiedų išvaizda ir įrašų išsidėstymu juose. To nežinant rezultatyvumas krenta daug kartų ir galima tik reta, atsitiktinė sėkmė. Juk neužtenka iššifruoti žiedo priklausomumą ir įžiūrėti vieną kitą ženklą numeryje. Reikia perskaityti, tiksliau, iš įžiūrėtų epizodų sudėlioti visą numerį. Tam ir praverčia žinojimas, po kurios ar virš kurios žodinio įrašo dalies yra atitinkami numerio skaitmenys ar raidės, t. y. sistemos supratimas. Iš pradžių pravartu su savimi turėti atspausdintas įvairių žiedų nuotraukas, o su patirtimi jų reikia vis mažiau. Norintiems bet kada galiu elektroniniu laišku atsiųsti tokius žiedų pavyzdžius.

Įvairiems žiedų nuskaitymo atvejams naudojama įvairi taktika. Jei kirai nebaikštūs (prisileidžia bent per

keletą metrų) ir duodasi šeriami (sakykim, kartu su gulbėmis, antimis), tai dažnai užtenka paprastų 8× ar 10× didinančių žiūronų. Jei tie kirai nėra jaukūs, bet pakankamai atsitraukus vis tiek noriai ima siūlomą lesalą, žiūronai nebepadeda. Tada reikia daryti taip – pašerti, atsitraukti ir per teleskopą gaudyti momentus kai paukštis stabteli. Nuskaičius žiedo įrašą vienoje pusėje, kartais pakanka mostelėti ranka, imituojant lesinimo judesį. Tada kiras instinktyviai trūkteli, o jo žiedas dažnai pasisuka. Deja, neretai galioja ir „kiaulystės dėsnis“, kai per kokį pusvalandį matai ant pastaibio lyg ir užstrigusio žiedo vieną pusę, o ir paukštis paprastai stovi tik viena kryptimi – atsisukęs prieš vėją. Beje, kai tik įmanoma, visada patogiau žiedus nuskaitinėti per žiūronus, o ne per teleskopą. Žiūronų aprėptyje lengviau išlaikyti judrų paukštį, sufokusuoti vaizdą, be to, nereikia trikojo, kurio paukščiai visada daugiau ar mažiau baiminasi.

Jei žieduotas kiras lesinimu nesusivilioja, tenka atsargiai ir pakankamai dideliu atstumu jį apeiti arba laukti kol pats pasisukios. Prie tų atsargiųjų paukščių labai praverčia žiedų nuskaitinėjimas iš automobilio, mat mašinos kirai mažiau bijo. Visa tai ką minėjau galioja ne tik smulkiesiems – rudagalviams, paprastiesiems, bet ir stambiesiems kirams. Tik pastarųjų paprastai nepriviliossi lesalu, tad belieka pačiam kuriuo nors būdu artintis prie jų.

© Vytautas Jusys